

Asia: VN/9996/2019

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEEN TIEKARTTA - LUONNOS VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI KOTIMAAN LIIKENTEEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Leila Kurki

18.2.2021

3/2021/L

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite: VN/9996/2019

Fossiilittoman liikenteen tiekartta – luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä

Lausunnon pääkohdat

- STTK pitää tiekarttaluonnoksen toimenpiteitä välttämättöminä ja kiireellisinä ja kannattaa hankkeita, joilla päästöjä vähennetään sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.

- STTK edellyttää, että työntekijöiden reilu siirtymä ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus kytketään kaikkiin liikenteen päästövähennystoimenpiteisiin.
- STTK edellyttää, että palkansaajat otetaan mukaan erityisesti etätöiden edistämisen toimien valmisteluun.
- STTK:n mielestä liikenteen ja logistiikan päästövähennyksiä tulisi vähentää dataan perustuvien palveluiden avulla.
- STTK kannattaa hallituksen lisätoimien arviointia, mikäli tiekartan toimenpiteet eivät vähennä riittävästi päästöjä. Nämä toimet on tehtävä sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.
- STTK:n mielestä liikenne- ja yhdyskuntarakentaminen on suunniteltava ilmasto- ja ympäristöystävälliseksi, ja siten että alueet edistävät kestävien liikkumistapojen yleistymistä.

STTK pitää tärkeänä, että Suomen hallitus valmistelee ilmastostrategian, joka johtaa Pariisin ilmastopöytäkirjassa sovitun lämpenemisen pysäyttämistavoitteeseen 2050 (1,5 astetta), sekä kannattaa kansallista hiilineutraaliustavoitetta vuoteen 2035 (päästövähennykset nollaan).

Työntekijöiden reilu siirtymä ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus

STTK katsoo, että riittävien työllisyys- ja koulutustoimien käyttö edellyttää kattavaa muutosturvaa. Reilun siirtymän periaate on edellytys ilmastotoimien yleiselle hyväksyttävyydelle. Oikeudenmukaisuus toimenpiteissä ja vuoropuhelu ovat keskeisiä tilanteissa, joissa ilmastopolitiikan kannalta välttämättömät toimet uhkaavat työpaikkojen ja työntekijöiden tulevaisuutta, tai merkitsevät palkansaajille uusia kustannuksia. Sääntelyssä ja verotuksessa on otettava huomioon toimenpiteiden vaikutukset tulonjakoon ja ostovoimaan.

Ehdotetut toimenpiteet

STTK kannattaa sitä, että kestävien liikkumistapojen osuutta nostetaan, autokantaa uudistetaan ja muutosta vauhditetaan mm. vero-ohjauksella. On tärkeää, että lainsäädännön ja

liikennejärjestelmien muutokset kohti hiilineutraalisuutta toteutetaan sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla siten, että mahdolliset tulonjakomenetykset kompensoidaan kansalaisille.

Liikenteen kehittämistavoitteen on oltava sähköisen henkilöautoliikenteen lisääminen, ilmastokestävät biopolttoaineet (erityisesti raskaaseen liikenteeseen), kaupunkien julkisen liikenteen kehittäminen, sekä synteettiset kierrätyspolttoaineet (esim. lentoliikenteessä).

Liikenteen uudistamisen periaatteena on pidettävä, että saastuttaminen maksaa enemmän, kuin ilmaston huomioon ottaminen. Tämä vaatii laajan valikoiman vaihtoehtoisia tekniikoita ja käyttövoimia, joilla nykyisen tekniikan voi korvata. Sekä joukkoliikenteen että kestävien kulkumuotojen kilpailukykyä on parannettava esimerkiksi hinnoittelun, verotuksen ja kaavoituksen keinoilla. Pääpaino liikenteen päästöjen puolittamisessa pitää olla yksityisautolla kuljettavien kilometrien ja syntyvien päästöjen vähentämisessä.

Ensimmäisessä vaiheessa toteutettaisiin 19 toimenpidettä, mm. fossiilisten polttoaineiden korvaaminen, ajoneuvokannan uudistuminen sekä liikennejärjestelmän ja energiatehokkuuden parantaminen erilaisin tuin ja kannustimin.

On selvää, että päästöjen hinnoittelu fossiilisten polttoaineiden veron kautta on kustannustehokas keino vähentää päästöjä. Täyssähköautojen yleistyminen vauhdittuu mikäli saadaan nykyistä paljon enemmän latausinfrastruktuuria.

Tiekartan toinen vaihe sisältäisi etätyön edistämisen, liikenteen uudet palvelut sekä polttoaineiden vähähiilisen jakeluvelvoitteen noston.

STTK edellyttää, että palkansaajat otetaan mukaan erityisesti etätyön edistämisen toimien valmisteluun, sillä ne koskevat suoraan työelämän käytäntöjä, sekä työaika- ja työturvallisuuslainsäädäntöä. Etätyöllä on koko yhteiskuntaan vaikuttavia seurauksia, ei vain liikennesuoritteiden määrän seurauksia.

STTK:n mielestä liikenteen ja logistiikan päästövähennyksiä tulisi pyrkiä vähentämään dataan perustuvien uusien palveluiden avulla. Uudet digitaaliset palvelut lisäävät liikenteen sujuvuutta, mikä voi johtaa päästöjen alentamiseen.

STTK kannattaa hallituksen lisätoimien arviointia, mikäli tiekartan toimenpiteet eivät vähennä riittävästi päästöjä. Nämä toimet on tehtävä sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Lisäehdotuksia

STTK:n mielestä liikenne- ja yhdyskuntarakentaminen on suunniteltava ilmasto- ja ympäristöystävälliseksi, ja siten että alueet edistävät kestävien liikkumistapojen yleistymistä. Erityisesti kaupunkialueilla yhdyskuntarakenteen asuntoineen ja teineen tulisi olla riittävän eheä, jolloin työmatkat ovat lyhyitä ja liikenteen päästöjä voidaan näin vähentää.

Synteettisten polttoaineiden tutkimukseen, tuotekehitykseen ja kaupallistamiseen on kohdennettava tutkimusvaroja (esimerkiksi Ilmastorahasto Oy) ja niiden tuotanto voitaisiin kytkeä osaksi teollisuuden tiekarttahankeita. Tilaajavastuulakiin tulisi kirjata vaatimus kuljetusten ilmastoystävällisyydestä.

STTK ry

Antti Palola

puheenjohtaja

Nimi

johtaja

Lisätietoja

Leila Kurki

Asiantuntija, työelämä ja innovaatiot

leila.kurki@sttk.fi

Laurila Tiinamarju
STTK ry - Leila Kurki